

ALBERTIRSAI NAPSUGÁR ÓVODA

OM: 032796

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készült: 1999.

Módosítva: 2025. szeptember.01.

Készült: 1999. Albertirsa

Módosítva: 2025. szeptember, az Albertirsai Napsugár Óvoda Nevelőtestülete
által, az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló Kormányrendelet
363/2012. (XII.17.) 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet módosításának alapján.

Hatályba lép: 2025. szeptember 01.

Tartalomjegyzék

I.	Küldetésnyilatkozatunk	5
II.	Gyermekkép, óvodakép	7
	II.1. Gyermekképünk	7
	II.2. Óvodaképünk	6
	II.3. Intézményi kiegészítés.....	9
	II.3.1. Freinet szemléletű óvodai nevelési program.....	9
	II.3.3. Az intézmény egyediségét biztosító elemek.....	10
	II.4. Pedagógusokkal szembeni elvárásaink.....	12
III.	Helyzetelemzés.....	13
	III.1. Az intézmény rendszere	13
IV.	Az óvoda külső kapcsolatai.....	15
V.	Az óvodai nevelés feladatai.....	16
	V.1. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	16
	V.2. Az egészséges életmód kialakítása.....	19
	V.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	21
	V.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés	21
VI.	Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai.....	23
	VI.1. A játék.....	23
	VI.2. Tevékenységbe ágyazott fejlesztési, értékközvetítési tartalmak.....	26
	VI.2.1. Verselés, mesélés.....	26
	VI.2.2. Ének, zene, népi játék, tánc.....	27
	VI.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	39
	VI.2.4. A mozgás.....	31
	VI.2.5. A külső világ tevékeny megismerése.....	33
	VI.2.5.1. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése.....	34
	VI.2.6. Munka jellegű tevékenységek.....	35
VII.	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	37
VIII.	Az IKT eszközök alkalmazása az óvodában.....	38
IX.	Hagyományok és ünnepek.....	40
X.	A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek.....	42
	X.1. Gyermekvédelmi munkánk fő céljai.....	42
	X.2. Az óvodapedagógus feladatai.....	43
	X.3. A gyermekvédelmi felelős feladatai.....	44
	X.4. Az óvodaigazgató feladatai.....	44
XI.	A különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált óvodai nevelése.....	45
	XI.1. A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.....	48
	XI.2. A beilleszkedési és tanulási magatartási gondokkal küzdő gyermek.....	49
	XI.3. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.....	49
XII.	Tehetséggondozás.....	50
XIII.	Az óvoda iskola-előkészítő feladatai.....	52
XIV.	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	53
XV.	Az óvodai élet szervezése.....	55
	XV.1. A napirend és hetirend.....	55
	XV.2. Az óvodai nevelés tervezése.....	56
	XV.3. Az óvodai élet szervezése a tanköteles korú gyermekek esetében.....	56
	XV.4. A csoportok szervezése.....	56
	XV.5. Napirendünk fő keretei.....	57
XVI.	A pedagógiai program jogszabályi háttere.....	58
XVII.	Legitimációs záradék.....	61

A helyi nevelési programot benyújtó intézmény:

Albertirsai Napsugár Óvoda

Az intézmény székhelye: 2730 Albertirsa Pesti út 29

E-mail cím: napsugar.ovi.airsa@gmail.com

Honlap: albertirsanapsugarovi.hu

OM azonosító:032796

Az Alapító okirat száma, kelte: 178/2025. (VIII.28.)

Az intézmény székhelyhez kapcsolódó épületei:

- Albertirsai Napsugár Óvoda Luther utcai épülete - **Tündérkert**
2730 Albertirsa Luther utca 8.
- Albertirsai Napsugár Óvoda Ady Endre utcai épülete - **Nyitnikék**
2730 Albertirsa Ady Endre utca 25.
- Albertirsai Napsugár Óvoda Dózsa György utcai épülete - **Mazsola**
2730 Albertirsa Dózsa György utca 11.

Intézményünk Helyi Pedagógiai Programja az oktatáspolitikai célok figyelembe vételével, a jogszabályi előírások és szabályzó dokumentumok figyelembe vételével készült.

I. Küldetésnyilatkozatunk

Intézményünk, szakmailag színvonalas, folyamatos fejlődésre képes nevelőtestülettel rendelkezik, akiknek fontos a gyermekek nevelése, testi-, lelki- és szellemi jólléte, az óvoda iránti elköteleződés, törekednek az intézmény jó hírnevének megőrzésére és gyarapítására, emellett képesek a feltétel nélküli elfogadásra, a szeretetteljes bánásmódra. Célunk olyan óvodai légkör megteremtése, mely biztosítja a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesülését. Munkatársaink kiegyensúlyozott, nyugodt és derűs légkörben dolgoznak, bizalommal fordulhatnak egymáshoz, így valósulhat meg a közös célunk, a gyermekek harmonikus fejlődése.

Egyszerre és együtt fontos számunkra az egyén és a közösség. Pedagógiai programunk a gyermekek szociális életképességét minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli. A pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan a társas kapcsolatok és az önismeret fejlesztését állítja, azaz együttműködésre és kommunikációra képes felnőtt személyiség kialakulását alapozza meg óvodáskorban.

Célunk, hogy a játékba integrált tanulással, a szabad játékon keresztül az életkornak megfelelő műveltségtartalmak komplex közvetítéséről, átadásáról gondoskodjunk. Munkánk során gondoskodunk arról, hogy a gyermekek tapasztalatai változatos tevékenységformák közben gazdagodjanak. Nevelési programunkban nagy hangsúlyt kapnak az élménypedagógia, a komplex tevékenységek, a Freinet-típusú elemek, melyek segítségével egy-egy kiemelt témában dolgozunk fel a gyerekekkel. A központi tárgykört vagy a pedagógusok, vagy a gyerekek ötletei alapján közös megbeszéléssel indítjuk el. A megszerzett tapasztalatok, élmények megjelennek az óvodai élet minden tevékenységében, melyek során a gyerekek, egyre több tapasztalatot szerezve, egyre jobban eligazodnak az őket körülvevő világban.

Az eltérő életkori és egyéni sajátosságokból fakadó igények kielégítését, a gyermekek differenciált fejlesztését a napi tevékenységeinkbe integráljuk.

Intézményünk küldetésének középpontjában minden gyermek egyéni értékeinek, képességeinek és fejlődési ütemének tisztelete áll. Hisszük, hogy a gyermekek sokfélesége – legyen szó kulturális háttérrel, képességekről, tanulási stílusról vagy idegrendszeri sajátosságokról – gazdagítja közösségünket, és erőforrásként szolgál mindannyiunk számára.

A neurodiverzitás szemléletét követve elfogadjuk és támogatjuk az eltérő fejlődési utak természetes jelenlétét. Meggyőződésünk, hogy minden gyermek számára biztosítható a siker és a fejlődés lehetősége egy olyan támogató környezetben, amely alkalmazkodik az ő igényeihez, és lehetőséget ad az erősségei kibontakoztatására.

Mindenkori szándékunk, hogy inkluzív, biztonságos és inspiráló óvodai légkört teremtsünk, ahol a gyermekek önbizalma és kíváncsisága növekszik, és megtapasztalják, hogy ők maguk is aktív, értékes tagjai a közösségnek.

Intézményünk kiemelt célja a fenntarthatóságra nevelés, a környezettudatos magatartás kialakítása. A folyamatos megújulás és innovációk által kívánjuk biztosítani a színvonalas nevelőmunkát, az intézmény stabilitását. Arra törekszünk, hogy a hozzánk járó gyermekek nyugodt, szeretetteljes, családi légkörben nevelkedjenek, tudomásul véve, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben óvodánk kiegészítő, illetve hátránycsökkentő szerepet tölt be. Képviseljük a holisztikus szemléletű pedagógiát, az adaptív nevelést. Valljuk, hogy az óvoda alapvető tevékenysége a játék, amely a személyiségfejlesztés alapvető eszköze, hogy minden gyermek csak önmagához képest fejleszthető. Tiszteljük eltérő testi-lelki szükségleteiket, melyeknek kielégítését a pedagógia és pszichológia egyénre szabott módszereivel érjük el. A tapasztalatszerzés alapjának a cselekedtetést, cselekvést tekintjük. Szervezett tevékenységeinkkel olyan szocializációs színteret kívánunk teremteni, ahol a gyermekek megszerezhetik a koruknak megfelelő műveltséget, a felnőttek és társaik közvetítésével jártasságot, készséget szerezhhetnek a társas viselkedés, az együttműködés, a tanulás elsajátításához, végül, az óvodáskor végére olyan kompetenciákkal rendelkezzenek, melyek megalapozzák az érett, felnőtt személyiség kialakulását.

II. Gyermekkép - óvodakép

II.1. Gyermekképünk

- Az Alapprogram abból a tényből indul ki, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.
- A gyermek olyan fejlődő személyiség, kinek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermekeknek sajátos, életkori szakaszonként, valamint egyénenként is változó testi és lelki szükségletei vannak. Az óvodai nevelés alapfeladata, hogy mintát adjon a gyermekek számára egy értékes élethez, és biztosítsa a feltételeket az érett, felnőtt személyiség kialakulásához. Intézményünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú, szeretetteljes és előítéletmentes nevelésben részesüljön, meglévő hátrányai csökkenhessenek, és önmagához képest optimálisan fejlődjön.
- A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi, tárgyi és pedagógiai környezet szerepe a személyiség kialakulásában meghatározó. A gyermeket saját környezete, saját tapasztalatai, élményei olyannyira befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában, sőt ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges építeni. Az intézményünk minden területen biztosítja a neurodiverzitás elfogadását, ezzel is segítve az atipikus fejlődésmenetű gyermekeket, befogadásukat a gyermekcsoportokba.

A gyermek az intézményünk szemlélete szerint:

- Egyedi és megismételhetetlen személyiség.
- A gyermek egy ígéret.
- A gyermek alaptevékenysége és - szükséglete a játék.
- A gyermek kíváncsi, ezáltal szívesen tanul, kísérletezik, felfedez.
- A gyermek alapvető szükséglete a szabad levegőn való mozgás.
- A gyermekek alkotó személyiség, képzelete határtalan, személyiségfejlesztő közege a mesevilág.

- A gyermek szociális lény, társas szükségletekkel.
- A gyermek sokszínű kifejezőmóddal bír.
- A gyermeknek szüksége van határokra.
- A gyermeknek érzelmi biztonságra és támogató környezetre van szüksége, a dicséretből és a sikerélményekből építkezik, és szüksége van olyan elfogadó közegre, melyben hibázhat és tévedhet.
- A gyermek érzelmein és érzékszervein keresztül, cselekvéseiben fedezi fel a világot.
- Az állandóság mellett fejlődéséhez szüksége van a változatosságra, és kihívásokra is.

II.2. Óvodaképünk

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint:

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben kialakulnak a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei.
- Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:
 - ✓ a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
 - ✓ a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
 - ✓ az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai

légkör megteremtéséről, továbbá a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról. E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, erősítését, társadalmi integrálását.

II.3. Intézményi kiegészítés:

II.3.1. Freinet-szemléletű óvodai nevelési program

Intézményünk sokszínű pedagógiai kultúrával rendelkezik, amely lehetővé teszi a nevelőtestület tagjai számára, hogy saját szemléletükhöz és a gyermekcsoport igényeihez igazodva alakítsák nevelőmunkájukat. Az Albertirsai Napsugár Óvoda Luther utcai Tündérművelődési központ épületében mind a négy csoportban az óvodapedagógusok kifejezetten Célestin Freinet pedagógiai elveire építve végzik munkájukat.

A Freinet – pedagógia sajátosságai:

- **A gyermek aktív, cselekvő lény**
A tanulás nem passzív befogadás, hanem tapasztalatokon, tevékenységen keresztül valósul meg. A gyermek maga is „felfedező”, aki kérdez, kipróbál, megfigyel.
- **A gyermek természetes kíváncsiságra és belső motivációra épít**
Az érdeklődés vezérelt tanulás hatékonyabb és élményszerűbb, az óvoda pedig a lehető legkevesebb direkt irányítással segíti ezt a felfedezést.
- **Egyéni utak, eltérő fejlődési ütemek elfogadása**
Minden gyermek más tempóban halad, és más formában fejezi ki magát. Ennek

tudatában óvodai nevelés figyelembe veszi az eltérő szükségleteket és egyéni sajátosságokat.

- **A gyermek közösségi lény, aki társas kapcsolatokban fejlődik**

A nevelés során közös munka, együttműködés, az egymástól tanulás alapvető szerepet kap, melyben kiemelten fontos a demokratikus, elfogadó közösségi légkör.

- **Szabadság és felelősség egyensúlya**

A gyermek dönthet, véleményt mondhat, választási lehetősége van – korának megfelelő keretek között. A pedagógus nem mindent és mindenáron irányító, hanem kísérő, segítő szerepben van jelen.

- **A hibázás nem hiba, hanem a tanulás része**

A gyermek tévedhet, ez természetes, a hibákból tanul. Óvodánk bátorító, visszajelzést adó, sikereket biztosító szemléletet képvisel.

- **A valósághoz kapcsolódó, életközeli tapasztalatok**

A tanulás folyamata, a felkínált tevékenységek kapcsolódnak a gyermek hétköznapi életéhez, élményeihez, környezetéhez. Pl. kertészkedés, főzés, megfigyelés, gyűjtés, alkotás.

II.3.3. Az intézmény egyediségét biztosító elemek

Az Albertirsai Napsugár Óvoda pedagógiai programjának és működésének alapjául a Bihariné Kerekó Ilona és Kanczler Gyuláné: módszertanát alkalmazzuk, mely az óvodai környezeti nevelés és a tapasztalati úton történő megismerés hatékony eszköze. Középpontjában a gyermek saját élményein, felfedezésén, cselekvésén alapuló tanulás áll. A módszer célja, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükre nyitott, érdeklődő, problémamegoldásra képes, felelősségteljes szemléletű egyénné váljanak.

Alapelvek:

1. Tapasztalati tanulás – A gyermek a közvetlen környezetével való interakciók során, saját megfigyeléseiből tanul.
2. Komplexitás – A természet- és társadalomismereti tartalmak, a gyakorlati tevékenységek és a játék egységet alkotnak.
3. Felfedezettetés – A pedagógus nem kész válaszokat ad, hanem kérdésekkel, rávezető helyzetekkel segíti a gyermeket az önálló felismerésekhez.

4. Érzelmi kötődés – A gyermekek pozitív érzelmi viszonyt alakítanak ki a természettel, közvetlen környezetükkel.

Alkalmazási területek

- Környezeti nevelés: évszakok változásának megfigyelése, kertészkedés, kísérletezés (víz, levegő, talaj, fény), állatok gondozása.
- Matematikai tapasztalatok: mérések, összehasonlítások, rendszerezés a környezet megfigyelése során.
- Anyanyelvi és kommunikációs nevelés: megfigyelések elmondása, tapasztalatok megbeszélése, saját élményre épülő mesék, történetek.
- Szociális kompetencia fejlesztése: közös felfedező tevékenységek, feladatok megosztása, együttműködés.

A pedagógus szerepe

- Rávezető, segítő – nem kész tudást közvetít, hanem kérdez, kíváncsivá tesz.
- Megfigyelő – követi a gyermek érdeklődését, és a megfelelő időben kínálja a továbblépés lehetőségét.
- Szervező – biztosítja a gazdag, ingergazdag környezetet, amelyben a felfedezés lehetősége folyamatos.

Várható eredmények

- A gyermek kíváncsi, érdeklődő, kérdéseket tesz fel.
- Kialakul az önálló megfigyelés és következtetés képessége.
- Erősödik a környezethez való pozitív érzelmi kötődés.
- Növekszik az önálló problémamegoldás és a kreatív gondolkodás.

Az Albertirsai Napsugár Óvoda minden épületében jelen lévő, **az intézmény egyediségét biztosító elemek** rangsorolás nélkül:

- Egészséges testi-lelki fejlődést támogató környezet.
- Alap- és speciális szakképzettséggel rendelkező, valamint ideális személyes kompetenciákkal rendelkező, elhivatott alkalmazotti kör.
- Partnerközpontú szemléletmód, interaktivitás.
- Innovatív szemlélet, nyitottság, rugalmasság.
- Homogén és heterogén szervezésű gyermekcsoportok (azonos és eltérő korú gyermekek egy csoportban).
- Integrált óvodai nevelés (ezen belül ellátott gyermekek az alapító okirat szerint).

- Tehetséggondozás.
- Az óvoda-iskola átmenet, mint kritikus szocializációs-szintér könnyítése gyermek-szülő részére.
- Nyitott, támogató, építő jellegű kapcsolat a szülőkkel.
- Partneri viszony a település intézményeivel és civil közösségeivel.

II.4. Pedagógusokkal szembeni elvárásaink

- **Gyermekközpontúság és egyenlőség biztosítása**

A pedagógus elkötelezett amellett, hogy minden gyermek egyéni személyiségének kibontakozását elősegítse, biztosítva számára a szeretetteljes gondoskodást, az egyenlő esélyű hozzáférést és az inkluzív nevelést.

- **Módszertani szabadság és innováció**

A pedagógus magas szintű módszertani és pedagógiai autonómiával rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy nevelési elveit a gyermekek szükségleteihez igazítva alakítsa ki – az innovatív pedagógiai törekvések befogadó elismertségével.

- **A tanítás és pedagógiai tevékenység sokszínűsége**

A pedagógus képes szervezett és spontán tevékenységeken keresztül támogatni a gyermekek személyiségfejlődését. Alkalmazza az utánzásos, játékos, élményalapú, valamint irányított tapasztalatszerző tevékenységeket.

- **Komplex, fejlesztő értékelés alkalmazása**

A pedagógus támogatja a gyermek személyiségének kibontakozását egyénre szabott, pozitív visszajelzéssel. A fejlesztő értékelés során a tanulási folyamatot figyelemmel kíséri, és ehhez igazítja pedagógiai módszereit.

III. Helyzetelemzés

III.1. Az intézmény rendszere

Az Albertirsai napsugár Óvoda egy székhellyel és három a székhelyhez kapcsolódó épülettel rendelkezik. Az intézményben összesen 18 csoport működik, melyek közül 2 a Nyitnikék épületében lokálisan integrált gyógypedagógiai fejlesztőcsoport.

III.2. Személyi feltételek:

Az Albertirsai Napsugár Óvoda alkalmazotti köre: óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek és dajkák. Szükség esetén a nevelőmunkát fejlesztőpedagógus, különféle szakirányú gyógypedagógus segíti. Működésünket karbantartó és takarítók is támogatják.

Minden óvoda nevelőtestületére jellemző a gyermek tisztelete, a nyitottság, a szakmai megújulásra törekvés és a partnerek igényeire való odafigyelés. A hozzánk járó gyermekeket elfogadó, segítő, támogató légkörben neveljük.

Szakmai képzettségünk biztosíték az alapprogram és a helyi program feladatainak, céljainak teljesítéséhez.

Óvodánkban a pedagógusok teljes személyiségükkel dolgoznak a nevelés teljes időtartamában: a hitelesség, az elfogadó, segítő, támogató attitűdjükkel mintát adva a gyermekek számára is.

III.4. A programhoz rendelt eszközrendszer:

Az óvoda összes épülete a gyermekek biztonságát és kényelmét szolgálja. A gyermekek testméreteinek igazodó méretű asztalokkal és székekkel rendelkeznek a csoportszobák. A mosdóban szintén a gyermekek magasságban felhelyezett polcok és tükrök állnak a gyerekek rendelkezésére.

Óvodánkban minden korosztály a számára megfelelő képességfejlesztő játékok állnak a gyermekek rendelkezésére. Törekszünk a természetes anyagokból készült, időtálló, minőségi játékok biztosítására. Tárolásukat többnyire természetes anyagból készült kosarakkal, tálcákkal oldjuk meg.

Az óvodapedagógusi munkához szükséges alapanyagok mindig kellő választékban rendelkezésre állnak. Minden csoportszoba rendelkezik játszószőnyeggel, ahol teret kaphatnak a különböző mozgásformák is. A gyerekek mozgásigényének kielégítésére rendelkezésünkre áll minden épületben az udvar is. A csoportszobák rendelkeznek saját

babaszobával, hangszerekkel, könyvekkel, építő-, társas-és fejlesztőjátékokkal, gyakorló- és szerepjátékhoz szükséges eszközökkel.

Óvodánkat főként gyermekmunkákkal díszítjük. Emellett megtalálhatóak szezonális, ünnepi dekorációink is.

A fakultatív foglalkozások időpontja minden év szeptemberében kerül kihirdetésre, épületenként és évenként változó formában.

IV. Az óvoda külső kapcsolatai

Az intézmény a feladatainak elvégzése, a gyermekek egészségügyi, gyermekvédelmi, szociális ellátása és egyéb ügyekben kapcsolatot tart fenn más intézményekkel.

Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn:

- a fenntartóval,
- a gyermekek egészségügyi ellátásáról gondoskodó intézményekkel (gyermekorvos, védőnői szolgálat),
- a bölcsődével,
- a városban működő egyházi fenntartású óvodákkal
- a művelődési házzal,
- a könyvtárral

Az intézmény kapcsolatban van:

- az oktatásirányítás szervezeteivel,
- szakmai szervezetekkel,
- a gyermek-és ifjúságvédelmi hatóságokkal,
- civil szervezetekkel,
- az illetékes pedagógiai szakszolgálatokkal (a szakértői bizottságokkal és nevelési tanácsadókkal).

V. Az óvodai nevelés feladatai

V. 1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki és értelmi fejlesztése: az egészséges életmód alakítása, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

V.2. Az egészséges életmód alakítása

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladatai:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírt tartalmazó ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.
- A környezet védelméhez és megóvásához, a fenntartható fejlődéshez szükséges életmód kialakításához kapcsolódó szokások formálása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Életvezetési készségek fejlesztése, melyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz és a hatékony kommunikációhoz.

- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmód alakítását intézményünkben a következő források biztosítják

- tágas, tiszta, világos, biztonságos, akadálymentes intézményi környezet
- megfelelő hőmérséklet az épületben év minden napján
- a gyermekek fizikai méretéhez illeszkedő bútorok, szaniterek
- egészségügyi szűrővizsgálatok- védőnővel, gyermekorvossal, fogorvossal
- preventív és holisztikus szemléletmód: az „egészség” közös értelmezése a nevelőtestületben, mely kiterjed és megvalósul az egészséges életmód alakításában (szomatikus nevelés), az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításában (pszichikus fejlesztés), a szocializáció megvalósításában és az érzelmi nevelésben (pszicho-szociális fejlesztés)

Az egészséges életvitel iránti igény kialakítása

Óvodánk alapvető feladatának tekinti, hogy a gyermekekben kialakuljon az egészséges életvitel iránti igény, ennek érdekében az óvodai élet első időszakában legfőbb célnak tekintjük a helyes szokásrend kialakítását. A helyes szokásrend a módszeres gyakorlás során válik automatikussá és épül be a gyermek személyiségébe. A család után az óvoda is mintaként szolgáló közösség a gyermekek életében, ezért az óvónő és más felnőtt személyek magatartása modell-értékű.

Lehetőségeink az intézményben:

- Nagy figyelmet fordítunk a levegőztetésre. Lehetőség szerint naponta több órát, délelőtt és délután is kinn tartózkodunk a gyermekekkel a szabad levegőn. A levegőztetés idejére is gondoskodunk a gyermekek tevékenységének megszervezéséről. Extrém szeles időben, sűrű ködben, szakadó esőben, vagy ha a hőmérséklet -5 C alá esik a csoportszobák fokozott szellőztetése mellett a gyermekek az épületben maradnak. Egyéb esetben az időjárásnak megfelelő ruházat segítségével biztosítjuk a szabad levegőn való tartózkodást. Nyári kánikulában fokozottan ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne hevülhessenek túl, tevékenységüket a szabadban, árnyékban, vagy az épületben

szervezzük meg, az udvaron ivókút, vagy folyamatos lehetőség biztosítása a folyadékfogyasztásra nyújt folyamatos folyadékellátást.

- Az alvási igény egy részét az óvodában elégíti ki a gyermek, amelyhez az óvoda dolgozóinak biztosítani kell a nyugodt pihenés feltételeit. A csoportszoba alapos szellőztetése elengedhetetlen alapkritérium, amely biztosítja az alváshoz szükséges tiszta levegőt.
- Együttműködünk a gyermekorvossal és a helyi védőnővel a kötelező szűrések elvégzésében, az adódó pedagógiai és szervezési feladatok ellátásával is. Szomatikus vagy pszichés betegség, zavar, elmaradás, akadályozottság alapos gyanúja esetén erről a szülőket azonnal tájékoztatjuk, felvilágosítást adunk a korai segítségadás szükségességéről, segítséget nyújtunk a megfelelő szakember megkeresésében.
- Házi rendünkben szabályozzuk a gyermekek betegségére vonatkozó teendőket. Járványok esetén fokozottan ügyelünk a higiéniai szabályok betartására, fertőtlenítést végzünk és rendelkezésre bocsátjuk az egészségvédő eszközöket.
- Folyamatosan helyet biztosítunk az óvodában egyre nagyobb óraszámú és egyre színesebb tevékenységet felölelő logopédiai, gyógypedagógiai és fejlesztőpedagógiai terápiáknak.
- Az értelmi nevelés magában foglalja, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelően, egyre több ismeretet szerezzenek az egészségvédelem alapkérdéseiről (betegség, táplálkozás, mozgás, pihenés, az érzékszervek higiénéje és védelme, stb.) A tudatos óvodai nevelő munka eredményes, ha az óvodáskor végére a gyermekek felismerik, elkerülik az egészséget károsító hatásokat, magatartásokat.

A környezettudatos magatartás megalapozásának megvalósítási formái:

- A nevelőtestület tagjai ismerik a környezetvédelem szabályait és sajátjuknak érzik a fenntarthatóság gondolatát.
- Intézményünk szellemiségében követi a környezeti nevelés alapjait. A nevelőmunka tervezésében, a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.
- A környezettudatos szokások beépülnek az óvodai gyakorlatba. A gyermekeken keresztül a szülők környezettudatos magatartását próbáljuk pozitív irányban befolyásolni.
- A csoportszobákban sok növény- és természetsarok található.

- Intézményünk udvarait folyamatosan alakítjuk, gondozzuk.
- Szokásrendszerünk tartalmazza a szükség szerinti villanyvilágítás használatát és a víztakarékosságot.
- A szelektív hulladékgyűjtésre a csoportszobák és az óvoda területén (papír, ételmaradék, szerves hulladék, használati tárgyak) megvalósítjuk.
- „A hulladék nem szemét” elvén törekszünk a használt papír újbóli felhasználására.
- A gyermekeknek igyekszünk tartós- és természetes anyagú játékokat vásárolni.
- A gyerekeket tevékenységközpontú játékos módszerekkel neveljük a környezettudatos életmódra.
- A zöld jeles napokról megemlékezünk. (pl. Föld, madarak- fák, víz világnapja, állatok világnapja)
- Az óvodai nevelés kiemelt célja, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A tapasztalatszerzés lehetőség szerint a valódi környezetben történik, szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire.
- A séták, kirándulások, az óvoda udvarán végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek.
- A környezettudatos nevelés során elsődleges célunknak az értékközvetítést, ismeretátadást és szokásalakítást tekintjük, mely a gyermek saját élményein, cselekvésein és tapasztalásain keresztül történik.

V.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének kialakulására. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindehhez szükséges, hogy:

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottak és a gyermek, a gyermek-gyermek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az intézmény egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés intézményünkben:

Óvodánkban a Pedagógus Etikai Kódex irányelvei a mértékadóak a pedagógusokra és nevelőmunkát segítőkre vonatkozó erkölcsi követelmények tekintetében.

- Intézményünk összes dolgozóját modellértékűnek tartjuk.
- Épületeinkben a családok bevonásával sokszínű, kulturális értéket közvetítő, hagyományőrző és innovatív programon vehetnek részt a gyermekek, melyek a tágabb közösség építését szolgálják.
- Tervezőmunkánk során minden projektben és témában kiemeljük az érzelmi- erkölcsi- közösségi nevelés céljait és feladatait.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket a csoportokban inkluzív szemlélettel, fogadjuk, mely lehetőséget biztosít a csoportba járó többi gyermek, általuk pedig a családok érzékenyítésére is.
- Az óvodás korú gyermek sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel teli légkör vegye körül.

- A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább spontán módon valósítják meg a társadalomba való bevezetés feladatait. Természetes, hogy a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyerekhez, a gyerekeknek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családon belül. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy, de csak kiegészítő szerepe van az elsődleges szocializáció során, ennek következtében az óvodás korú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, például a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjék.
- Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni, és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárul a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez.
- Az óvoda egyszerre segíti a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és éntudatának alakulását, és teret enged önkifejező, önértékesítő törekvéseinek.
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása.
- Az egészségnevelés egyik fő területe az óvodai közösségben megvalósuló szocializáció elősegítése és a szociális érzékenység fejlődése-fejlesztése.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítási formái intézményünkben:

- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfigyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó értékekre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

V.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különféle formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az értelmi nevelés további feladatai közé tartozik egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben

és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása intézményünkben:

- Az anyanyelvi nevelés minden tevékenységi forma keretében megvalósítandó átfogó feladat.
- A pedagógusok és a nevelő munkát segítők beszéde modellértékű.
- Az anyanyelvi fejlesztés mindig élményhez kapcsolódva, komplex módon, tevékenységbe ágyazottan, játékos, mozgásos formában valósul meg.
- Logopédus segíti a nyelvi fejlődésben akadályozott gyermekeket.
- Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Az anyanyelvi nevelés által a gyermeket nem csupán nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem gondolkodása is fejlődik.
- Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.
- Programunk szellemében az óvodapedagógusok a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaira alapozva, tervszerű, konkrét feladatsorokkal, tudatosan megválasztott fejlesztőmódszerekkel bontakoztatják ki a 3-7 éves gyermekek beszéd és kommunikatív képességeit úgy, hogy azok végül megfeleljenek az iskolakészültség követelményeinek, illetve speciálisesetben megközelítsék azt.
- Az értelmi nevelés feladatai közé tartozik a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, valamint a megismerő és értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, gondolkodás, figyelem, képzelet) és a kreativitás fejlesztése. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg,

ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni, a komplex tevékenységek rendszerén keresztül az óvodáskor legtermészetesebb megnyilvánulási formájának segítségével, ami a mozgás és a játék.

VI. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

Pedagógiai programunk kulcsszavai, mely köré az óvodai életet szervezzük: természet felé fordulás, fenntartható fejlődés, hagyományok ápolása, élménypedagógia, inklúzió, nyitottság és partnerközpontúság.

1. A játéktevékenység fejlődésének segítése.
2. A tevékenységekbe ágyazott tanulás lehetőségének biztosítása.
3. A munka jellegű tevékenységek fejlődésének segítése.
4. A kompetenciák megalapozásának és a képességek fejlődésének biztosítása a tevékenységeken keresztül.

VI.1. A játék

Az óvodás korú gyermek természetes világa a játék, melyben a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást és az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Ebben az aktivitásformában érzi magát a legjobban és a legnagyobb biztonságban. A játékot minden körülmények között komoly tevékenységnek értelmezi, mely az összes lehetőség közül leginkább biztosítja számára a harmonikus fejlődés feltételeit. Éppen ezért az óvoda napirendjében és tevékenység –szervezésében a szabad játéknak mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul meg kell valósulnia, hogy személyiségfejlesztő hatását elérje.

Alapfeladat:

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

Térkialakítás:

Épített környezetünk lehetőségeit kiaknázva lehetőség szerint állandó és variálható teret alakítunk ki. Az egymástól jelképesen elhatárolt, meghitt, kuckószerű helyek választható játéktémákat kínálnak.

Állandó helyek:

- családi játék, szimbolikus játékok helye: emocionális-szociális terület, esztétikai ízlést formál, meleg zárt hely babákkal, konyharésszel;
- mozgás, énekes játékok szabad tere: emocionális-szociális terület, nyitott, gazdag eszközválasztékkal;
- természetsarok, kísérletező tevékenységre serkentő hely: kognitív-szociális terület, nyitott, jól megközelíthető hely, közvetlen természeti környezetünkből, sétáink, kirándulásaink alkalmával gyűjtött „kincsekkel”, gyermekek által gondozott növényekkel;
- rajzolás, festés, gyurmázás, tárgykészítés, kézimunka helye: emocionális-szociális terület, kézközelben lévő sokféle manuális, önkifejezésre inspiráló eszközökkel;
- mesesarok: emocionális-szociális terület, de alkalmat kínál a magányra, elvonulásra is, meleg, zárt hely, esztétikus mesés-verses könyvekkel, bábokkal, jelképes kellékekkel;
- építőjáték sarok: kognitív-szociális terület, nyitott, bővíthető, határai jelképesek, konstruálást, tervezést elősegítő különböző eszközökkel.

Az óvodapedagógus segítő szerepe:

Az óvodapedagógus segítő szerepe nem függetleníthető az adott pillanatnyi helyzettől. Az optimális megoldásról az, mely nem megváltoztatja, hanem segíti a kialakult játék fejlődését. Ehhez eszköz a megfigyelés, a megértés és a helyzet ismeretében történő beavatkozás.

Szabad játék esetében a valódi részvételt, bekapcsolódást, beavatkozást csak akkor és abban az esetben alkalmazzuk, ha erre a játszó gyerek vagy csoport megkér, és csak annyi ideig, amíg szükség van a jelenlétünkre. Fontosnak tartjuk a játék tanítását, a játékba ágyazott fejlesztést.

Kialakult konfliktusnál elvárás a pedagógiai tudatosság az óvodapedagógus részéről:

- ne avatkozzon be mindenáron;
- teremtsen lehetőséget, hogy a gyerekek elmondhassák, mi történt, mit szeretnének,
- fogadja el a gyerekek történetekkel kapcsolatos érzéseit (a haragot, az indulatokat, az elkeseredést), segítse őket abban, hogy érzéseiket megtanulják szavakkal is kifejezni,
- legyen tisztában azzal, hogy ezek az érzések átmenetiek;
- bízzon abban, hogy a gyerekek képesek megtalálni a számukra jó megoldást, ennek érdekében próbálja megkeresni, mi volt a cél, a szükséglet, mely nem teljesült;
- ne kényszerítse a saját megoldását a gyerekekre, és ne foglaljon állást, amennyiben nem szükséges;
- alkalmazza a resztoratív szemléletet, mely szerint a felelősségvállalás nem az, amit mások elvárnak, hanem az, amit az okozott kár felismerése hív elő bennünk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyerekek képesek több napon keresztül zajló játéktevékenységben részt venni.
- Játékukban dominánsan megjelenik a szerepjáték.
- Az ismert meséket önálló kezdeményezésük által dramatizálják, elbábozzák.
- Konstruáló játékuk bonyolult és fantáziadús.
- A szabályjátékok alkalmával a szabályok betartására törekszenek.
- Szívesen játszanak szabályjátékokat és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda szokás szabályrendszerének elemei.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.
- Kudarcűrő képességük kialakult.
- Képesek társaikkal, más csoportba járó gyerekekkel és a felnőttekkel együttműködni, és kapcsolatot teremteni.

VI.2. Tevékenységbe ágyazott fejlesztési, értékközvetítési tartalmak

Az óvodás korú gyermekre a kíváncsiságon alapuló spontán tanulás a legjellemzőbb. Nem tanulni, hanem megismerni akar, megismerni önmagát és a körülötte lévő világot. Az óvodai tanulás feltétele a gyerek cselekvő aktivitása és a sok tapasztalás, mely különböző érzékszervek működésével, azok bevonásával valósul meg.

Részterületek:

- Verselés, mesélés, dramatikus játékok
- Ének, zene, népi játék, tánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- A külső világ tevékeny megismerése
- A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése (matematikai tapasztalatok)
- Munka jellegű tevékenységek

Az egyes részterületek egymással szoros kölcsönhatásban vannak.

VI.2.1. Verselés, mesélés

A verselésben és mesélésben megvalósuló irodalmi nevelés olyan komplex szellemi táplálék a gyermekek életében, amely hozzájárul a nemzeti, valamint az egyetemes kultúra hagyományainak átörökítéséhez, az anyanyelv csiszolásához, az érzelmi és esztétikai neveléshez, a szocializálódáshoz.

Feladataink:

- Magyar népmesék, a kortárs gyermekirodalom alkotásai, más nemzetek meséinek, műmeséknek a gyűjtése, és beillesztése az irodalmi nevelés anyagába.
- Gyermekversek gyűjtése és beillesztése az irodalmi nevelés anyagába.
- Az irodalmi anyagok tudatos, gyermekközpontú, életkor szerinti differenciálása, figyelembe véve az egyéni fejlettségi szinteket.
- Az irodalmi anyagok összehangolása más nevelési területek témáival.

- A mindennapos mese élményének biztosítása.
- Az előszavas mese és közösségi játékélmény biztosítása.
- A meséléshez fűződő körülmények, szokások, kialakítása és hagyományok kialakítása és alkalmazása, melyek segítik a gyermekeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
- Bensőséges, szeretetteljes légkör megteremtése.
- A kulturált, igényes beszéd közegének kialakítása példaadással.
- A szabadjátékhoz eszközök biztosítása a spontán adódó mesélési helyzetek segítésére (könyvek, bábok, rajzeszközök stb).
- A játékba, tevékenységekbe ágyazott spontán verselgetés alkalmazása.
- Az egyéni és csoportos mesealkotás, versköltés lehetőségének megteremtése.
- Művészek, más meghívott vendégek, hanghordozó eszközök, diafilmek által közvetített előadások szervezése, meghallgatása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyerekek a mindennapi tevékenységeik alkalmával szívesen ismételtetik a mondókákat, verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, dramatizálnak társaik és önmaguk szórakoztatására.
- Szeretik a könyveket, és vigyáznak is rá.
- Mesedramatizálásnál érvényesül a szervező- és alkalmazkodóképesség, önállóság, célszerűség, rugalmasság.
- Tudnak meséket, történeteket, (verseket) kitalálni és azt megjeleníteni.

VI.2.2. Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés

feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az ének, a zene, a népi játékok, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközzvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, valamint a különböző ünnepekhez fűződik.

Feladataink:

- A népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások összegyűjtése.
- A gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakítása.
- Kreatív és szabad gyerektánc, néptánc: népi gyerekjátékok, körjátékok; szabad mozgások zenére; néptánc motívumok az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- hallásfejlesztés: dallamfelismerés; dallambújtatás; dallammotívumok éneklése; kérdés-felelet játék, - zenehallgatás képességének fejlesztése.
- A környezet hangjainak megfigyeltetése, improvizációs feladatok, hangkeltés tárgyakkal.
- A magyar énekes hagyományok átadása és lehetőség a megélésére.
- A gyermektáncon keresztül a gyermekek mozgáskultúrájának, mozgás-koordinációjának, feladattartásának, figyelmének, alkalmazkodó- képességének, térbeli tájékozódásának fejlesztése.
- Kreativitás fejlesztése, a gyerekek alkotásra való ösztönzése (dal, zene, mozgás és ezek variációi).
- Empátiás készség fejlesztése egymás elfogadására, tiszteletére való nevelés.
- Éneklési kedv megőrzése, a zene megkedveltetése, pozitív érzelmi viszony megalapozása.
- Esztétikai érzék fejlesztése.
- Érzelmek differenciálódásának segítése.
- Közösségi kapcsolatok erősítése.
- Gondolkodási, matematikai képességek fejlesztése.
- Mozgásigény kielégítése, esztétikus mozgásformák megalapozása.
- Belső konfliktusok oldása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Élvezettel játszanak énekes játékokat, táncokat.
- Gátlások nélkül, örömmel szeretnek énekelni.
- Élvezik a zenehallgatást.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- Tudnak ritmust, mozgást utánozni és rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dallamok ritmusát.
- Szívesen használják a különböző ritmushangszereket.

VI.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés során segítjük a gyerekekben a vizuális megismerés és befogadás folyamatának megélését. Az ábrázolás nem csupán játék, hanem az önkifejezés egy formája. Az alkotókészség, az alkotó képzelet formálódásával egyre pontosabb képet kaphatunk a gyermekek személyiségéről. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Feladataink:

- A környezetkultúra alakításában az óvodapedagógus első feladata az esztétikus óvodai életnek praktikumában is megfelelő tér és dekoráció kialakítása. A gyermekekben tudatosítani kell, hogy környezetüket maguk is alakíthatják, formálhatják- aktív résztvevői a környezeti kultúrának.
- A szemléletesség elve alapján az óvodapedagógus feladata, hogy sokoldalú tapasztalatokhoz juttassa a gyerekeket a környező tárgyak, eszközök, jelenségek tekintetében (tapintás, fény és mozgás megfigyelése, utánzása).
- A vizuális nevelés során az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikáinak alapelemeivel, eljárásával. Ehhez nélkülözhetetlen a különböző ábrázolási technikák ismerete.

- A nyitottság elve alapján a gyermekek egyéni és újfajta észlelésének is teret kell adni, mely egyéni és újfajta ábrázolásnak nyithat utat.
- Az esztétikai nevelés magába foglalja a természet és közvetlen környezetünk esztétikumát, az ember külső-belső megnyilvánulásának esztétikumát, és a művészetekbe sűrített esztétikum pozitív hatását.
- Az életkor szerinti és az egyéni adottságokhoz igazodó tevékenységek megtervezéséhez az óvodapedagógusnak ismernie kell a gyermeki ábrázolás fejlődési szakaszait, a gyerekek egyéni fejlettségi szintjét. A differenciált tevékenységek mindenkit sikerhez juttatnak.
- A pedagógus a különböző ábrázolási tevékenységeket nem, mint feladatot, hanem mint élményszerzést tárja a gyerekek elé.
- A kollektív alkotás társas élmény, azaz közös siker, mely növeli az összetartozás érzését.
- A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való tervezett és spontán bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeleinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A képképzésben egyéni módon jelenítik meg az élményeiket, fantázia világukat.
- A gyerekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, színek variálása.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozícióknak.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- A téralkotásban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványára, szeretnek gyönyörködni benne.

- Az alkotásokról beszélni tudnak.
- Önállóan és csoportosan készítenek ajándékokat, kellékeket, játékokat.
- Pontos a képi emlékezetük, megfelelő dimenzióba tudnak rajzolni, alkotni.

VI.2.4. A mozgás

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, a mozgáskoordináció, valamint a szenzomotoros készségek intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Feladataink:

- A gyerekek szükségleteiből fakadó mozgásigény kielégítése.
- A testi képességek fejlesztése, a testi fejlődés elősegítése az életkornak megfelelő terheléssel.
- Mozgásfejlesztés, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése.
- Prevenciós feladatok megvalósítása, az ortopédiai elváltozások megelőzése vagy ellensúlyozása.
- A rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést nyújtó mindennapos mozgás lehetőségének biztosítása.
- Rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszony alakítása, a mindennapos mozgás megszerettetése, örömének átélése.
- A kondicionális (erő- állóképesség, teherbíró képesség) és koordinációs képességek fejlődésének biztosítása.
- Értelmi fejlesztés a pszicho-motoros készségek és képességek alakításával, az idegrendszeri funkciók érésének elősegítésével.
- Anyanyelvi nevelés (beszédfejlesztés, szókincsbővítés, szövegértés, fejlesztése) az utasítások megértésén, követésén, konkrét mozgásos tapasztalatokon keresztül.
- A pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztésével az érzelmi- és szociális képességek és kompetenciák erősítése.
- Esztétikai érzék fejlesztése a mozgásformák szépségének átélésével, kivitelezésével.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Szívesen, örömmel mozognak, gyakorolják az egészséges életmód szokásait. Igényük a rendszeres testmozgás.
- A mozgáskoordinációjuk a nagymozgások és finommozgások terén korosztályuknak megfelelő.
- Téri tájékozódásuk, testsémájuk oldal dominancia kialakult.
- Képesek a szabályok betartására, az eszközöket rendeltetés-szerűen használják.
- Feladattudatuk, kudarcátűrésük, önértékelésük kialakult.
- Megértik, elfogadják és teljesítik az óvodapedagógus utasításait

VI.2.5. A külső világ tevékeny megismerése

Az óvoda feladata megalapozni, azt a környező világgal való pozitív érzelmi kötődést, mely nem csak elveken és magyarázatokon, hanem valódi cselekvéseken, tapasztalatokon keresztül történik. Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetővé tegye a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítson elegendő alkalmat, időt és helyet, a megismeréshez szükséges eszközöket a spontán és szervezett tapasztalatszerzésre a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítségével fejlődik a gyermek önálló véleményalkotása, döntési képessége. A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyozzuk a fenntarthatósági szemléletformálást, a környezettudatos magatartásformálás alapozását és alakítását.

Feladataink:

- A fenntartható fejlődés biztosítása – fenntarthatóság pedagógiai elveinek megjelenítése, környezetért felelős életvitel elősegítése.
- A közvetlen természeti és az épített környezet értékeinek megismertetése, és az érzelmi kapcsolat megalapozása.
- A környezettel való együttélésre nevelés, a környezeti problémák iránti érzékenység megalapozása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- A környezettudatos szemléletmód megalapozása, az óvodás korosztály szintjén.
- A belső természeti környezet (életmód szokásai) és a belső személyes környezet (lelki egészség) fejlődésének elősegítése.
- A rendszerszemlélet elvét követve segítünk gyermekeinknek képessé válni arra, hogy a megszerzett ismereteiket összekapcsolják a környező világban tapasztalt eseményekkel.
- A biodiverzitást kiemelt értéként kezeljük, óvjuk, és erre neveljük a hozzánk járó gyermekeket is.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják a lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk és csoportjuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, felismerik a napszakokat.
- Ismerik a szűkebb környezetük értékeit, hagyományait, szeretik és óvják azokat.
- Ismernek több háziállatot, vadállatot, madarat, bogarat.

- Ismernek néhány környezetükben előforduló növényt.
- Felismerik, hogy nem minden hulladék szemét, van, ami újra felhasználható.
- Rendeltetésszerűen használják a munkaeszközöket.
- Szívesen osztzkodnak és megértik a „nem pazarlás“ fontosságát (annyi ételt kérnek vagy vesznek el, amennyit el tudnak fogyasztani, a megmaradt vizet a növényekre öntik, ügyelnek a vízhasználatra a kézmosás során).
- Értik az összefüggéseket a természetben élő társulások között, az időjárás hatásait az élő környezetre és a természet körforgását.
- Felismerik érzéseiket, érzelmeiket, testük jelzéseit, ezekre asszertívan reagálnak.
- Önálló véleményük és ötleteik vannak környezetük megóvására, nyitott érdeklődéssel fordulnak a számukra ismeretlen dolgok, élőlények, témák felé.

A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematika elvont tudomány, mely azonban hol észrevehető, hol észrevehetetlen formában mindig jelen van életünkben. A tevékenységek, eszközök, természet matematikája mindenütt ott van a gyerek életében, és az összes óvodai tevékenységben fellelhetünk valamilyen matematikai tartalmat.

Feladataink: sokszínű és változatos tevékenységek végzése közben

- matematikai tartalmak megtapasztalása (pl. összehasonlítások, sorba rendezések, halmazok létrehozása valamilyen szempont alapján, relációk, halmazokkal való tevékenykedés, számlálás, geometriai tapasztalatok síkban és térben stb.).
- logikai képességek fejlesztése (pl. logikai műveletek, következtetések, hiányzó lépések felfedezése, sorrendiség, folyamatok, ítéletek alkotása stb.)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Tudnak legalább 10-ig számolni, össze tudják a tárgyakat hasonlítani mennyiség, nagyság, szín és forma szerint.
- Képesek halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezik és használják az összehasonlítás megítélésének fogalmát: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb.

- Felismerik a sorba rendezés logikáját, azt képesek jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető síkmértani formákat felismerik, azonosítják (kör, négyzet, téglalap, háromszög).
- Képesek részekből az egészet kirakni.
- Ismerik az alapvető mértani testeket, azokat képesek felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).
- Tapasztalatuk van a tükrökről, szimmetriáról.
- Képesek felismerni az azonosságokat, különbségeket és azt megfogalmazni.
- Ismerik a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, mellé, közé stb.).

VI.2.6. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodáskor legnagyobb részében a munka - ugyanúgy, mint a játék - önként és szabadon választott, belső szükségletből fakadó, örömet keltő tevékenység. A munkának a belső szükséglet kielégítése mellett mindig szokásformáló célja is van.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint a személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermeki munka jellegű tevékenység jellemzői:

- Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége.
- A közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére, a felelősségvállalásra nevelés egyik formája.

Feladataink:

- Az egészséges életvitellel, a saját szükségletek kielégítésével kapcsolatos szokások fejlődését, belső igénnyé válását segítő tevékenységek (pl. önkiszolgálás: öltözködés, tisztálkodás, étkezés, igény a saját és közvetlen környezet rendezettsége iránt stb.)
- A mások szükségleteinek kielégítéséhez való segítségnyújtási szokások fejlődését, belső igénnyé válását segítő tevékenységek (pl. segítségnyújtás társaiknak, naposi munka, segítség a felnőtteknek, születésnapok, ünnepek előkészítése, játékeszközök javítása, rendrakás stb.).
- A környezettudatos magatartás megalapozását, fejlődését, belsővé válását segítő feladatok biztosítása a fenntarthatóság megvalósulásához. (pl. szelektív hulladékgyűjtés, takarékos energiafelhasználás, hulladékkomposztálás, szemétgyűjtés, óvodakert vagy kertész gondozása, évszakokkal, szokásokkal, hagyományokkal kapcsolatos időszakos tevékenységek, a természetsarok növényeinek, állatainak gondozása, gyűjtemények kialakítása, bővítése, felhasználása stb.).
- A munkavégzéshez szükséges eszközök biztosítása. Az eszközök használatának megtanítása, helyének kijelölése, fenntartása.
- A munkavégzéssel kapcsolatos balesetvédelmi szabályok ismertetése, rögzítése és betartatása.
- Az óvoda és a család munkával kapcsolatos elvárásának közelítése.
- Mozgáskoordináció és finommotorika fejlesztése, érzékszervek működésének finomodása az elvégzett munkatevékenységek során.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyerekek szeretnek közösségben dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik, szívesen segítséget nyújtanak a napközben adódó közösségi munkákban.(pl: naposi munka, az ágynemű összehajtása, székek felrakása, levelek összegereblyézése...stb).
- Munkavégzésükben az önállóságra törekszenek, igényesen végzik a munka jellegű tevékenységeket.
- Szívesen vállalnak egyéni megbízatásokat.
- Szívesen segítenek a felnőtteknek és a társaiknak.
- Előre látják a munka eredményét.

VII. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodában a tanulás nem szűkül le az ismeretszerzésre, folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiségfejlődését, fejlesztését támogatja. természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Feladataink:

- A pszichikus funkciók, képességek fejlesztése. A kognitív tudás, az értelem, a gondolkodás működésében megvalósuló tudás kompetenciáinak megalapozása.
- Az affektív tudás, az érzelmi tartalmak és érzelmi reakciómódok megalapozása és aktivizálása az életkori sajátosságok ismeretében.
- A motoros tudás, a motoros kompetenciák alapozása. A mozgások által megvalósuló tudás elősegítése, a gyakorlati, cselekvési műveletek kompetencia struktúrájának kibontakozása.
- Jártasságok, készségek, képességek fejlesztése.
- A gyermeki személyiség kibontakozását személyre szabott, pozitív értékeléssel való segítése.
- Séták, kirándulások alkalmával, külső helyszíneken, óvoda udvarán végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőségek kínálása a gyermekek számára.
- Komplex tapasztalatszerzési lehetőségek szervezése önálló- és csoportos keretek között a problémafelvető, folyamatlemező szemlélet figyelembe vételével; gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés formájában.
- Olyan tanulási alkalmak teremtése, mely során a szabad véleménynyilvánítás megvalósulhat.
- A játék és a tanulás összekapcsolása a gyermek tevékenységi vágyára, kíváncsiságára utánzásos-, modellkövető viselkedésére építve.

- A nap folyamán a tanulásra adódó spontán helyzetek kihasználása; és az óvodapedagógus által kezdeményezett formákban és időkeretben megvalósuló tevékenységek rugalmas megszervezése.
- Változatos tanulásszervezési formák alkalmazása a tanulási helyzetekben.
- Lehetőség szerint minél több érzékszerv bevonásával, sokoldalúan cselekedtetve valósuljon meg a gyermeki tapasztalatszerzés.
- A tanulást támogató környezet megteremtése során építünk a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- A gyermekek tanulási képességének megfigyelése, differenciálás, támogatás és tehetséggondozás. A gyermekek egyéniségéhez, képességéhez mért tanulási terv elkészítése.
- Sikerélményhez való juttatás, önbizalom, bátorság erősítése.
- A gyermeki tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíteni a személyiségének kibontakozását.
- A gyermekek önállóságának, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése, melyben önértékelése, és saját teljesítőkétségének megismerése fejlődik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Feladattudatuk kialakult. Tartós figyelemre képesek.
- Rendelkeznek belső motivációval a tanulással kapcsolatban, örömmel, önként vesznek részt a tanulási folyamatban.
- Érdeklődőek, nyitottak az új ismeretek, tapasztalatok befogadására.
- Örömmel várják az iskolában történő tanulás kezdetét.
- Képesek a siker- és kudarcélmény feldolgozására.
- Rendelkeznek kellő önismerettel, önbizalommal és bátran néznek az új kihívások elé és merik a határaikat feszegetni.

VIII. Az IKT eszközök alkalmazása az óvodában

Az iskolai élet nevelő-oktató munkáját meghatározó Nemzeti Alaptanterv előírja azokat a kompetenciákat, melyek fejlődését segítenünk kell. A kulcskompetenciák között megjelenik a digitális kompetencia is. Szükségszerű, hogy a jelenleg is zajló digitális forradalomban az óvodapedagógusok használják a modern információ feldolgozási stratégiákat és eszközöket, valamint célszerűen, tudatosan alkalmazzák a gyermeki tevékenységekben audiovizuális eszközöket, biztosítsák a gyermekek önálló tapasztalatszerzésének újszerű opcióit. Az IKT eszközök már az óvodába kerülő gyerek számára sem ismeretlenek. A mi elengedhetetlen szerepünk a zajló folyamatokban, hogy beépítjük nevelőmunkánkba a tudatos médiahasználat alapjait, segítünk a szülőknek tájékozódni a témában, szelektálni a tartalmak között, határokat felállítani és felismerni az előnyöket és hátrányokat.

Feladataink:

- Az infokommunikációs technológiai eszközök tudatos alkalmazása az értékközvetítési tartalmak gazdagításának érdekében
- a szülők érzékenyítése a tudatos médiahasználat jelentőségére
- a digitális kompetencia fejlődését elősegítő továbbképzések támogatása
- a dolgozók saját digitális eszközeinek korlátozott és tudatos használata, (hiteles modell szerep)

A fejlődés várható menete:

- megismerik az IKT eszközökben rejlő lehetőségeket
- tisztában vannak a használat szabályainak fontosságával és betartják azokat (elfogadják a korlátozott használatot)

IX. Hagyományok és ünnepek

A szokás és hagyományrendszerhez szorosan kapcsolódnak a hétköznapiakból kiemelkedő ünnepnapok, ünnepkörök, melyek azokkal együtt biztosítják az óvodai élet ritmusát, és fontos igazodási pontot, biztonságot nyújtanak a nevelési folyamatban résztvevők számára. Vannak olyan ünnepek, amelyek egyes csoportok életét színesítik és vannak, amelyek az egész intézményét. Ahhoz, hogy miként is valósíthatjuk meg a gyerekekhez közel álló módon ezek tartalmát, szem előtt tartva részt vevők személyiségét és az óvodánk arculatát, csoportonként egyedi.

Részfeladatok

- Szokások, jeles napok és hagyományok kiválasztása, tartalommal való megtöltése és megvalósítása csoport, épület és intézmény szinten.
- Ünnepek és jeles napok kiválasztása és tartalommal való megtöltése, megvalósítása csoport, épület és intézmény szinten.
- Az ünnepek megszervezésénél minden esetben figyelembe kell venni, hogy:
 - a családi ünnepek esetében az ünnep igazi kiteljesedése családi körben történjen. Az óvoda feladata a ráhangolódás segítése.
 - csoporton belüli, csoportok közötti kapcsolatokat fejlesszük, illetve fenntartsuk.

Jeles napok, ünnepek:

- A magyar népmese napja
- Szüreti felvonulás
- Mihály nap – vásár
- Állatok világnapja
- Márton nap
- Mikulás
- Karácsonyváró délutánok
- Farsang
- Március 15.
- Húsvét
- Anyák napja

- *Zöld jeles ünnepek:* európai mobilitási hét, állatok világnapja, víz világnapja, Föld napja, madarak és fák napja
- *Hagyományos családi rendezvényeink:* az új gyerekek befogadása (közös ismerkedés szülők - gyermekek - óvodapedagógusok), az iskolába készülő gyerekek búcsúztatása, nyílt napok, gyermeknap, családi napok.

A fejlődés várható menete:

Érzelmi-szociális fejlődés

- Szívesen vesz részt közös ünnepek előkészületeiben és tevékenységeiben.
- Megéli a közösséghez tartozás élményét, erősödik biztonságérzete.
- Örömmel osztozik a közös élményekben (pl. éneklés, játék, ajándékkészítés).
- Elfogadja mások szokásait, nyitott a különböző hagyományok megismerésére.

Értelmi fejlődés

- Megismeri az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó jelképeket, szokásokat.
- Felismeri és megnevezi az ünnepekhez kötődő dalokat, verseket, meséket.
- Tapasztalatokat szerez a természet változásairól az ünnepekhez (pl. szüret, tavasz) kötve.

Anyanyelvi-kommunikációs fejlődés

- Szívesen mesél családi szokásairól, élményeiről.
- Megtanul ünnepekhez kapcsolódó mondókákat, verseket, népdalokat.
- Szókincse bővül a hagyományokkal, népszokásokkal összefüggésben.

Esztétikai-művészeti nevelés

- Örömmel vesz részt kézműves, énekes, dramatikus előkészületekben.
- Kialakul benne az ünnephez kapcsolódó esztétikum iránti igény (díszítés, terítés, öltözködés).

Magatartás, attitűdök

- Kialakul benne az ünnepekhez, közösségi eseményekhez illő viselkedés.
- Figyel másokra, türelmesebb, együttműködőbb a közös eseményeken.
- Megtanulja értékelni és tiszteletben tartani a családi, közösségi, nemzeti értékeket.

X. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekvédelmi munka nagyfokú toleranciát, tapintatot, odafigyelést, nyitottságot, humánusmot és megértést vár el az óvodapedagógusoktól.

Alapvető feladat, hogy a szülők jogainak tiszteletben tartása mellett a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett körülményű vagy speciális nevelést igénylő gyerekek jogai is érvényesüljenek:

- A veleszületett méltóság és autonómia tisztelete.
- A kirekesztettség, az előítéletektől való mentesség biztosítása.
- A teljes körű és hatékony befogadás és részvétel biztosítása.
- A másság tisztelete.
- Az esélyegyenlőség biztosítása.
- A fejlődésben lévő képességek tiszteletben tartása.
- A tudáshoz való jog érvényesítése.

Mindezeket a család tiszteletben tartásával, a családi nevelés erősítésével és ezzel együttesen a gyerekek iránti felelősség ébren tartásával valósíthatjuk meg.

X.1. Gyermekvédelmi munkánk fő céljai

- a prevenció,
- a gyerek és közvetetten a család segítése az egészséges, értékes, minőségi élethez.

A nevelő- oktató intézmények gyermekvédelmi feladatait elsősorban a Gyermekvédelmi törvény és a Köznevelési törvény határozza meg. A Gyermekvédelmi törvény kimondja, hogy: „A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéshez. A gyermeknek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéshez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető tényezők elhárításához. A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával foglalkozik. Ebből következik, hogy **a gyerek jogainak és érdekeinek védelme az óvoda minden dolgozójának feladata és kötelessége.**

A hátrányos helyzetnek az egészségügyi, szociális, családszerkezeti, etnikai, kulturális és pszichés vonatkozásai is lehetnek. A hátrányos helyzetű gyerekeknek és családjuknak minden elérhető segítséget meg kell kapniuk ahhoz, hogy hátrányaikat leküzdhessék.

A veszélyeztetettség olyan magatartási mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A segítségnyújtás mindkét esetben csak akkor lehet eredményes, ha nem csak a gyerekek érdekeinek védelmére irányul, hanem a családokra is vonatkozik, velük együttműködve történik.

X.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Lehetőségeihez mérten közre kell működnie a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermeket veszélyeztető körülmények kialakulásának megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében (intézményi gyermekvédelmi jelzőlapok használata).
- Figyelnie kell a családokban jelentkező problémákra (pl. gazdasági vagy érzelmi helyzet megváltozására).
- Szükség esetén konzultációt kell kezdeményeznie a védőnővel, a gyermekorvossal, logopédussal, fejlesztőpedagógussal és az óvoda gyermekvédelmi felelősével, egyes esetekben a szülők bevonásával.
- Elő kell készítenie a gyermekvédelmi felelős intézkedéseit, a tennivalókról feljegyzést kell készítenie a csoportnapló/gyermekvédelmi napló erre szánt oldalain.
- A gyerekek és a családok helyzetének alapos megismerése során és az együttműködés kialakítása és fejlesztése közben segítőkész, korrekt kapcsolatot kell kialakítania.
- Az egészséges fejlődés feltételeinek biztosításával, amennyire csak lehetséges meg kell próbálnia kompenzálni a negatív hatásokat.
- Óvodai személyiségfejlődési naplót kell rendszeresen vezetnie minden gyerekről.
- Szülői értekezleteket, fogadóórákat, közös tevékenységeket kell szerveznie, ahol indirekt vagy direkt módszerekkel segítséget tud nyújtani a szülőknek. Amennyiben szükségesnek ítéli, családlátogatást végez.
- A problémákat jeleznie kell az óvoda gyermekvédelmi felelősének, folyamatos kapcsolattartásuk periodikája éves rendszerű, szükség szerint eseti és azonnali.
- A családokat érintő kérdésekben a titoktartási kötelezettségének kiemelten érvényesülnie kell.

X.3. A gyermekvédelmi felelős feladatai

- A hátrányos helyzetű családok segítése, amennyiben szükséges hatósági kérésre környezettanulmány készítése.
- A családok szociális és anyagi helyzetének ismeretében a különböző támogatásokhoz való hozzájutást javaslataival segítse elő.
- A szülők felvilágosítása a lehetséges támogatási formákról.
- Bekapcsolódás a jelzőrendszer működésébe, kapcsolatfelvétel a veszélyeztetett gyerekek érdekében a speciális intézményekkel. (pl. Gyámhivatal, Családsegítő szolgálat, Nevelési tanácsadó stb.)
- Az éves Gyermekvédelmi terv elkészítése, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek nyilvántartásának vezetése.
- Évente egyszer beszámoló készítése az elvégzett munkáról a nevelőtestület és a vezetőség számára, illetve szükség szerint a családsegítő szolgálat kérésére.
- A gyermekvédelmi tevékenység összehangolása az óvodában dolgozó óvodapedagógusok, a belső és külső állandó segítők között.
- Szakirányú képzéseken való részvétel, szakirodalom tanulmányozása, illetve a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásának követése.

X.4. Az óvodaigazgató feladatai

- A gyermekvédelmi törvényben előírt tárgyi és személyi feltételek biztosítása, melyek lehetővé teszik az intézmény biztonságos működését és a gyermekvédelmi feladatok ellátását.
- Feltételek megteremtése a gyermekvédelmi munka színvonalas ellátásához.
- Folyamatos kapcsolattartás az óvodapedagógusokkal és a gyermekvédelmi felelőssel.
- Annak elbírálása, hogy bizonyos esetekben szükséges-e külső szakértők bevonása (konzultáció az érintett óvodapedagógusokkal, szülőkkel, logopédussal vagy fejlesztő pedagógussal, gyermekvédelmi felelőssel).

XI. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált óvodai nevelése

Óvodánk alapelve, hogy minden résztvevő számára biztosítsuk az intézményen belül az egyenlő bánásmód teljes körű érvényesülését, figyelembe véve a szülők igényeit és a törvényi előírásokat. Integráló óvodaként felvesszünk sajátos nevelési igényű gyermekeket is.

XI.1. A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Általános elvek:

- Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.
- A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.
- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.
- A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé. A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós,

habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztése:

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- gyermek harmonikus személyiségfejlődését az befogadó, az eredményeket önmagához viszonyítva értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.
- Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A szükséges feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára:

- a sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

A többségi óvodákban megvalósuló inkluzív nevelésben résztvevő óvoda feladatai:

- pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vegye a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot fordítson arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a befogadó óvoda vezetője támogassa a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken,
- az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor segítse

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A gyermekek fejlesztésének sikerkritériumai:

- a gyermekek beilleszkedése,
- az önmagához mért fejlődése.

Az együttneveléshez szükséges óvodapedagógusi kompetenciák:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a tevékenységekbe,
- szükség esetén eljárásait megváltoztatja,
- az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel,
- a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

XI.2. A beilleszkedési és tanulási magatartási gondokkal küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás az óvodai nevelés keretében valósul meg, a szakértői vélemény alapján egyéni vagy mikrocsoportos foglalkoztatás keretében.

Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő pedagógiai ellátásra jogosult. A fejlesztő pedagógiai ellátás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, keretében valósítható meg. A gyermekek jogszabályban meghatározott kedvezményekben részesülnek.

XI.3. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Hátrányos helyzetű az a gyermek, a gyermekvédelmi törvény meghatározása alapján, aki - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult és az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki a hátrányos helyzet megállapítása feltételeiből legalább kettő fennáll,

- nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre megállapítja a gyermek, hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzetének fennállását.

Integrációs nevelési programunk célja, hogy az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésére, elősegítse. Ezek a területek a személyiségfejlesztés, tehetséggondozás és a felzárkóztatás. A halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk.

Feladatunk:

- észrevenni és kiemelt figyelmet fordítani azokra a gyerekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, társadalmi, kulturális hátrányok gátolják,
- a gyermekek rendszeres óvodába járását figyelemmel kísérni és betartatni.

Az óvodai integrációs program keretében – a gyermek igényéhez igazodva – biztosítja az óvoda:

- a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,
- az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak,

- befogadó környezetet,
- a hátrányok csökkentését egyénre szabott differenciált fejlesztéssel,
- a családdal, gyermekvédelemmel, a Szakértői Bizottság szakembereivel, a gyermekvédelmi feladatot ellátó pedagógussal együttműködve a gyermek személyiségfejlődésének folyamatos segítségét,
- a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő támogatását

XII. Tehetséggondozás

A tehetséggondozás az egyéni utak megtalálását, az egyéni érdeklődés figyelembevételét jelenti számunkra. Hiszünk abban, hogy a tehetség sokszínű, sokféle megjelenési formában létezhet. A kibontakozásához a kiváló vagy átlag feletti képességek, specifikus képességek, megfelelő érzelmi bázis, a kudarcűrész képessége, a szociális érettség, kreativitás, motiváció és támogató, kedvező környezet együttes jelenléte szükséges. Fontosnak tartjuk, hogy a korai gyermekkorban, kisiskoláskorban a játéktevékenység, játékos tanulás adta lehetőségek kiaknázásával, az érdeklődés felkeltésével, fenntartásával, mindemellett a biztonság és türelem megadásával a lehetőséget biztosítsuk a kiteljesedésnek.

A tehetséges gyermekek tulajdonságai, korán megmutatkozó képességei:

- keresi az átlagostól eltérő megoldási módokat (divergens gondolkodás);
- bizonyos dolgokról nagyon sokat tud, illetve kritikusan, függetlenül gondolkodik (kreativitás);
- fejlett beszédkészség (gazdag szókincs, korosztályát meghaladó nyelvi fordulatok – korai olvasás);
- jó koncentrációs képesség (sokáig képes lekötni magát, elmélyülten játszik) gyakran kérdez (információéhség);
- intenzív érzelmek: fejlett igazságérzet, humorérzék, (túlérzékenység);
- sok energia, rövid idő alatt sok feladat elvégzése;
- teljesítménye a különböző képességterületeken nagy szórást mutat.

Speciális területek

- zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem,
- kiváló rajzkészség,
- matematikai képesség, logikai, problémamegoldó gondolkodás,
- mozgás, testi ügyesség, tánc-harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság,
- irodalmi érzékenység,
- kiemelkedő szociális képesség, vezető képesség.

Speciális célok a tehetséggondozásban:

- A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása.
- A gyerekek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.
- Minden terület fejlesztése.
- Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.

A tehetséggondozás szervezeti keretei:

- Óvodai csoportban (egyéni fejlesztés, napi tevékenység keretében): drámapedagógia, zeneterápia.
- Munkacsoportban, kiscsoportos kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” csoportokban: zenéstorna, néptánc, zene ovi, kézműves foglalkozások...stb.
- Élménygazdagító óvodai programok keretében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a tehetség felismerése, azonosítása, diagnosztizálása,
- fejlesztési tervek készítése,
- tehetséges gyermek képességeinek fejlesztése
- a tehetséggondozás formáinak megteremtése
- a szülőkkel való együttműködés kialakítás: informálás, tanácsadás, kapcsolattartás, iskolaválasztás segítése
- szoros együttműködés a tehetségfejlesztő szakértővel,
- információ átadása a következő intézmény pedagógusának.

XIII. Az óvoda iskola-előkészítő feladatai

Az óvodai iskola-előkészítő feladatok megvalósítása a 2025. január 1-jétől hatályos Országos Óvodai Nevelési Alapprogram előírásai alapján történik. A nevelés középpontjában a gyermek egyéni ütemű fejlődése, a játék elsődlegessége, valamint a szociális, érzelmi és kognitív kompetenciák harmonikus fejlesztése áll. Az iskolaérettség megállapítása az óvodapedagógus megfigyelésein, a fejlődési napló adataiban, valamint szükség esetén szakértői vizsgálaton alapul.

Pedagógiai alapelvek

- A nevelés és fejlesztés a gyermek személyiségének tiszteletén, jogainak védelmén alapul.
- Az iskolára való felkészítés nem formális iskolai tanítás, hanem a tanulási képességeket megalapozó játékos, élményszerű, tevékenységalapú folyamat.
- Kiemelt feladat a szociális kapcsolatok, az önszabályozás, a kitartás és az együttműködés fejlesztése.
- A tevékenységek tervezése és szervezése a gyermek életkori sajátosságaihoz és egyéni fejlettségéhez igazodik.

Fejlesztési feladatok területenként:

- **Testi fejlettség és mozgáskoordináció**
 - Nagymozgások fejlesztése: futás, ugrás, dobás, mászás, egyensúlyozás.
 - Finommotorika fejlesztése: ceruzafogás, vágás, rajzolás, gyöngyfüzés.
 - Térbeli tájékozódás: irányok, helymeghatározás, téri viszonyok gyakorlása.
- **Anyanyelvi és kommunikációs képességek**
 - Szókincs bővítése, mondatalkotás, történetmesélés.
 - Beszédhibák javítása, helyes artikuláció.
 - Szövegértés és -alkotás támogatása mondókákkal, mesékkel, dramatikus játékokkal.
- **Értelmi képességek és kognitív funkciók**
 - Figyelemkoncentráció fejlesztése, feladattartás növelése.
 - Emlékezet fejlesztése: rövid és hosszú távú memória játékos feladatokkal.
 - Gondolkodási műveletek: sorbarendezés, összehasonlítás, ok-okozati kapcsolatok felismerése.

- **Szociális és érzelmi érettség**
 - Közösségi szabályok betartása, együttműködési készség erősítése.
 - Érzelmek felismerése, kifejezése és szabályozása.
 - Konfliktuskezelési stratégiák tanulása játékos helyzetekben.
- **Módszertani keretek**
 - Tevékenységközpontú pedagógia: a tanulás természetes, élményszerű formája.
 - Projekt módszer: komplex témák feldolgozása több terület integrálásával.
 - Differenciálás: egyéni és kiscsoportos foglalkozások a lemaradások megelőzésére.
 - Kooperatív tanulási technikák: páros és csoportos feladatok.
 - Játékos mérési és megfigyelési eszközök az iskolaérettség megállapításához.

XIV. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség.

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben, készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival. Érdeklődik társai, barátai iránt. A

közösségért szívesen dolgozik, bízik önmaga képességeiben. Értékeli saját tetteit és az eléje tárt magatartási példákat. Igyekszik legyőzni a felmerülő akadályokat.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan
- növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele; a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi
- gondolkodás is kialakulóban van;
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások
- számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni;
- minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtaikat;
- alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek;
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét, konfliktushelyzetben, társaikkal képes egyezkedni;
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét,
- lakcímét, szülei foglalkozását;
- felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait;
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak;
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg;

- kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenység elvégzését.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

XV. Az óvodai élet szervezése

XV.1. A napirend és hetirend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. Ugyanakkor a jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve gondozást, nevelést végző munkatársakkal.

XV.2. Az óvodai nevelés tervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

XV.3. Az óvodai élet szervezése a tanköteles korú gyermekek esetében

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

XV.4. A csoportok szervezése

Óvodai csoportjaink kisebb része életkorilag homogén, nagyobb része életkorilag heterogén szervezésű. Tapasztalataink szerint a homogén életkori szervezésű csoportok mellett, a vegyes, családi szervezeti formában a gyermekek könnyebben megtalálják helyüket a csoportban, mert az nem függ kizárólagosan az életkoruktól, hanem széles emocionális és szociális mozgásteret foglal magába. Az egyes gyermekek számára nagyobb játéklehetőség nyílik, ha a játékban fokozódik a kommunikációs kapcsolat, tolerancia, empátia gyakorlásának a lehetősége.

XV.5. Napirendünk fő keretei

Napirendünket a lehető legtágabb időkeretben szervezzük, melyet a rugalmasság, folyamatosság jellemez. A gyermek az életkorának és egyéni szükségleteinek megfelelően fejlődhessen biológiailag és pszichológiailag egyaránt, így leghosszabb időtartalmú a játéktevékenység. A napirend fő keretei állandóak, hogy a gyermek biztonságban érezze magát és szokásrendszere stabilizálódjon. A tevékenységek párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek, tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésének nyomon követését különböző, kötelező dokumentumok szolgálják (csoport napló, fejlődési napló, felmérő lapok). A gyermek fejlődéséről évente kétszer tájékoztatjuk a szülőt.

IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK
6:00-8:00	Gyülekezés összevont csoportban.
7:30-12:00	Játék, kezdeményezések, foglalkozások a saját csoportszobában vagy az udvarrészen. Folyamatos tízórai, előtte és utána a tisztálkodási teendők elvégzése. Szervezett, tervezett megfigyelések, kirándulások.
12:00-13:00	Készülődés az ebédhez. Naposi munka, előtte és utána gondozási/tisztálkodási teendők elvégzése.
13:00-15:00	Pihenés a csoportszobában. Folyamatos ébredés/felkelés.
15:00-15:30	Folyamatos uzsonna, előtte és utána gondozási/tisztálkodási teendők elvégzése.
15:30-16:00	Játék, szabadon választott egyéb tevékenység a csoportszobában vagy az udvaron.
16:00-17:30	Játék, szabadon választott tevékenység összevont csoportban.

XVI. A pedagógiai program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés - oktatásának irányelve
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus -továbbképzésről, a pedagógus -szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

XVII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az Albertirsai Napsugár Óvoda Helyi Pedagógiai Programjának érvényessége és hatálya:

A módosított program 2025. szeptember 1-jén lép hatályba és határozatlan ideig érvényes. Személyi és területi hatálya kiterjed az Albertirsai Napsugár Óvodára és dolgozóira illetve az óvodával kapcsolatba kerülő valamennyi személyre.

A program módosítása:

A program módosítható az időközben felmerülő jelentős változások, illetve a jogszabályi környezet változása esetén. A program módosítására javaslatot tehet az intézményvezető vagy a nevelőtestület bármely tagja.

A program nyilvánosságra hozatala:

A módosított programot 1-1 példányban elhelyezzük óvodavezetői irodában, az óvodai csoportokban és a nevelői szobákban, valamint az intézmény honlapján, ahol a program minden érdeklődő számára megtekinthető.

A Helyi Pedagógiai Programot a nevelőtestület 2025.08.25-ei alkalmazotti értekezleten elfogadta.

.....
A nevelőtestület mb. képviselője

A Szülői Szervezet képviselői 2025. 08. 31-ig véleményezési jogukkal élve a dokumentumban megfogalmazott módosításokkal egyetértettek.

.....
A szülői szervezet mb. képviselője

A 2025. 08.-i Képviselő-testületi ülésen a határozat alapján az Albertirsai Napsugár Óvoda Helyi Pedagógiai Programjához a Fenntartó egyetértését adta.

.....
A fenntartó részéről

The block contains a handwritten signature in blue ink over a dotted line, followed by the text "A fenntartó részéről". To the right is a circular official seal of the Albertirsa City Council (Albertirsa Város Önkormányzata). The seal features a coat of arms in the center and the text "ALBERTIRSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA" and "ALBERTIRSA" around the perimeter.

Jóváhagyta: Albertirsai Napsugár Óvoda igazgatója: 2025.08.31.

Albertirsa, 2025.08.31.

.....
Balázs Henrietta
óvodaigazgató

The block contains a handwritten signature in blue ink over a dotted line, followed by the text "Balázs Henrietta" and "óvodaigazgató". To the left is a circular official seal of the Albertirsa Napsugár Kindergarten (Albertirsa Napsugár Óvoda). The seal features a coat of arms in the center and the text "Albertirsa Napsugár Óvoda" and "OM: 02279" around the perimeter.